

JUDIKATURA K OCHRANĚ KULTURNÍHO DĚDICTVÍ V ÚZEMNÍM PLÁNOVÁNÍ VE VAZBĚ NA NOVÝ STAVEBNÍ ZÁKON

Martin Zídek, Michal Tupý, Milan Kvasnička

Jak stávající, tak nový stavební zákon upravují v rámci územního plánování i ochranu kulturního dědictví. Článek upozorňuje jak na hmotněprávní ustanovení o ochraně kulturního dědictví, tak i na procesní ustanovení týkající se postavení dotčených orgánů v procesu přípravy a schvalování územně plánovací dokumentace, a to v obou stavebních zákonech. Protože se principy této ochrany zásadně neliší, může být do budoucna využitelná stávající judikatura, která veřejný zájem na ochraně kulturního dědictví opakovaně potvrdila.

Výbraná judikatura řeší několik dílčích problémů. Prvním okruhem je ochrana prostředí kulturních památek nástroji územního plánování, a to i za předpokladu, že zde není vymezeno ochranné pásmo konkrétní kulturní památky. Druhý okruh řeší území, která jsou chráněna podle zákona o státní památkové péči. V rámci tohoto bloku je popsán jak případ, kdy regulace byla shledána jako proporcionální, tak případ, kdy jedno z omezení bylo shledáno Ústavním soudem jako protiústavní s ohledem na svůj plošný charakter. Současně je tentýž případ dokladem i regulace, která obstála v rámci soudního přezkumu a která z hlediska územního plánování řeší velmi zásadní otázku. Touto otázkou je proporcionalita omezení, které brání sloučení dvou dosud samostatných sídel a které tím brání ztrátě identity těchto sídel.

Využitelnost této judikatury je však možná pouze za předpokladu, že stávající úprava územního plánování v novém stavebním zákoně bude zachována. Článek se tak věnuje i jednomu z pozměňovacích návrhů k návrhu stavebního zákona, který sice nebyl schválen, ale představoval by velmi zásadní koncepční změnu principů územního plánování, za kterých by nejen prosazení ochrany kulturního dědictví bylo spojeno s nejedním otazníkem.

Ochrana kulturního dědictví v rámci územního plánování je předmětem judikatury správních soudů. Je však otázkou, nakolik bude tato judikatura využitelná i po nabytí účinnosti zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon (dále jen „nový stavební zákon“). Současně se v rámci projednávání nového stavebního zákona objevovaly návrhy, které by mohly do této problematiky vnést např. pro ochranu veřejných zájmů řadu někdy až nebezpečných otazníků.

Územní plánování je v novém stavebním zákoně koncipováno v základních rysech obdobně, jako je řešeno ve stávajícím zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební zákon z roku 2006“). Cíle územního plánování jsou uvedeny v § 38 nového stavebního zákona, přičemž z hlediska zájmů památkové péče je nutno zmínit § 38 odst. 4 nového stavebního zákona, podle kterého územní plánování mimo jiné chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území, včetně architektonického a archeologického dědictví. Úkoly územního plánování jsou vyjmenovány v § 39 nového stavebního zákona, a to demonstračním výčtem; v návaznosti na plnění

cílů podle § 38 odst. 4 nového stavebního zákona je úkolem územního plánování stanovovat urbanistické, architektonické, estetické a funkční požadavky na využívání a prostorové uspořádání území a na jeho změny, zejména na míru využití území, umístění, uspořádání a řešení staveb a kvalitu veřejných prostranství [§ 39 odst. 1 písm. d) nového stavebního zákona], vytvářet podmínky pro ochranu území podle jiných právních předpisů před negativními vlivy záměrů na území [§ 39 odst. 1 písm. q) nového stavebního zákona]. Lze tak konstatovat, že v souladu s čl. 10 odst. 1 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy, publikované pod č. 73/2000 Sb. m. s., je v novém stavebním zákoně jako základní cíl územního plánování stanovena i ochrana architektonického dědictví a současně je tak vytvořen předpoklad pro naplnění čl. 5 odst. (i) Úmluvy o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidované), publikované pod č. 99/2000 Sb. m. s.

Na rozdíl od dosavadní právní úpravy nový stavební zákon pojem „charakter území“ nejen používá, ale v § 41 jej i blíže vysvětluje. Podle zmíněného ustanovení se charakter území určuje zejména podle funkčního využití, struktury a typu zástavby, uspořádání veřej-

ných prostranství, dalších prvků prostorového uspořádání a urbanistických, architektonických, estetických, kulturních a přírodních hodnot území, včetně jejich vzájemných vztahů a vazeb, a to především vymezením v územním plánu. Z hlediska požadavků čl. 10 odst. 1 a 3 Úmluvy o ochraně architektonického dědictví Evropy tak jde o další předpoklad pro naplňování mezinárodních závazků ČR v rámci územního plánování.

Nový stavební zákon rovněž jednoznačně v § 54 pro všechny druhy územně plánovací dokumentace popisuje formu výstupů dotčených orgánů. Podle § 54 odst. 1 nového stavebního zákona dotčené orgány uplatňují stanoviska, jejichž obsah je závazný pro pořizování územně plánovací dokumentace, územních opatření nebo vymezení zastavěného území, není-li při řešení rozporů stanoveno jinak. Nejde o závazné stanovisko, nicméně obsahové náležitosti závazného stanoviska podle § 149 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), musí naplňovat i toto stanovisko, které je navzdory svému názvu rovněž závazné. Jinou formu bude mít akt dotčeného orgánu v případě návrhu zadání územně plánovací dokumentace, vyhod-

nocení vlivů, návrhu zprávy o uplatňování územně plánovací dokumentace a návrhu zadání změny územně plánovací dokumentace. V tomto případě půjde (obdobně jako dosud) o vyjádření, jehož obsah nebude pro orgán územního plánování závazný. Obdobně jako dosud je dotčený orgán povinen posoudit každou variantu řešení samostatně, pokud návrh řešení varianty obsahuje. Jinými slovy, stejně jako dnes nemůže dotčený orgán zvolit nejvhodnější variantu a ostatní pominout, ale musí zaujmout jednoznačné stanovisko ke všem navrženým variantám. Pro případné řešení rozporů mezi jednotlivými dotčenými orgány navzájem nebo rozporů dotčených orgánů s pořizovatelem nestanovuje nový stavební zákon žádný speciální postup a § 55 nového stavebního zákona odkazuje na obecnou úpravu ve správním řádu.

Autoři tohoto článku jsou tak toho názoru, že v úvodu uvedený předpoklad platí a v některých dílčích bodech jde nová úprava možná i o krok dále než úprava stávající.¹⁾ Vzhledem k tomu bude v převážné míře i nadále využitelná stávající judikatura správních soudů k územnímu plánování. Je to důležité mimo jiné s ohledem na skutečnost, že u všech druhů územně plánovací dokumentace je v novém stavebním zákoně výslovně zmiňována ochrana hodnot území jako základní úkol této dokumentace.²⁾

Z hlediska ochrany kulturního dědictví je vždy velmi zásadní, že památka je neoddělitelná od historie, jíž je svědkem, a od prostředí, v němž je umístěna.³⁾ Nástroj ochrany tohoto prostředí nabízí primárně zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o státní památkové péči“), v podobě ochranného pásma.⁴⁾ Byla však opakovaně nejen orgány památkové péče řešena otázka, nakolik je možné ochránit okolí kulturní památky i nástroji územního plánování v momentě, kdy ochranné pásmo vymezeno není.

V některých případech zazněla námitka, že orgán státní památkové péče svým stanoviskem vyžadujícím ochranu okolí kulturních památek obchází zvláštní úpravu podle zákona o státní památkové péči. Takovou námitku však lze označit v souladu se závěrem rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 4 As 92/2017-37 ze dne 4. 8. 2017 jako lichou. Ustanovení § 18 odst. 3 a 4 a § 19 odst. 1 písm. d) stavebního zákona z roku 2006 stanoví cíle a úkoly územního plánování, které se v nemalé míře shodují s cíli a úkoly územního plánování podle § 38 odst. 4 a § 39 nového stavebního zákona, o nichž bylo pojednáno již výše. Obsah ustanovení § 18 odst. 3 a 4 a § 19 odst. 1 písm. d) stavebního zákona z roku 2006 vedl opakovaně správní soudy k tomu, že potvrdily důvodnost regulace předpokládané zejména územním plánem, která byla přijata z důvodů ochrany kulturního dědictví v širších vztazích než těch, které by vyplývaly z ploch regulovaných na základě zákona o státní památkové péči. Typickým příkladem bylo potvrzení důvodnosti, např. omezení i zákazu stavební činnosti na pozemcích v okolí kulturní památky z důvodů respektování hodnot kulturní památky, aniž by kolem kulturní památky bylo vymezeno ochranné pásmo podle § 17 zákona o státní památkové péči. V této souvislosti je vhodné zmínit zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 100/2018-48 ze dne 9. 7. 2020 a č. j. 1 As 317/2019-46 ze dne 7. 11. 2019 nebo rovněž rozsudek Krajského soudu v Brně č. j. 65 A 5/2017-186 ze dne 11. 11. 2020.⁵⁾ Tyto rozsudky současně dokumentují případy, kdy do ochrany prostředí kulturní památky vstoupily aktivně dotčené orgány státní památkové péče, kdy se této ochrany domáhaly v součinnosti s pořizovatelem a kdy důvodem soudního sporu byl nesouhlas vlastníků dotčených pozemků s touto regulací.

Nová je judikatura, která na úseku územního plánování řeší ochranu prostředí

kulturní památky, aniž by tuto ochranu nutně prosazovaly orgány státní památkové péče. Jedná se o rozsudek Krajského soudu v Praze č. j. 51 A 66/2020-91 ze dne 28. 1. 2021. Rozsudek nebyl napaden kasační stížností a představuje konečný závěr ve věci. Vlastník kulturní památky zámku Kosova Hora se u správního soudu bránil proti změně územního plánu, která v blízkosti jeho kulturní památky měnila plochy čistě obytné a plochy zeleně do funkční plochy výrobní a skladovací. Krajský soud v Praze judikoval, že ve vztahu k procesu územního plánování je třeba § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči (ve spojení s § 18 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006) chápat tak, že obce sice nemusejí nutně přijmout regulaci směřující k vyšší ochraně či ke zlepšení stavu kulturních památek na svém území, avšak nesmějí přijímat takovou regulaci, která z hlediska budoucího vývoje povede ke snižování hodnoty kulturních památek či ke zhoršování jejich stavu.

Již v předcházejících rozsudcích z oblasti územního plánování⁶⁾ soudy akceptovaly omezení vlastnického práva z důvodu ochrany kulturních památek, i když omezením regulovaná plocha nebyla chráněna podle zákona o státní památkové péči, tj. nebyla národní kulturní památkou, kulturní památkou, neležela v památkové rezervaci, památkové zóně nebo alespoň v ochranném pásmu podle § 17 zákona o státní památkové péči. V případě Kosovy Hory se ale ani nejednalo o bezprostřední sousedství s kulturní památkou, ale, jak sám soud uvádí, jedná se o nepřímé sousedství, i když je „jen přes potok“. Dotčení kulturní památky nevhodnou zástavbou nemusí být jen přímé a bezprostřední. I v tomto případě byl soud schopen shledat nepříznivé dopady na kulturní památku, kdyby na uvedených plochách vyrostly stavby až o výšce 10 m oproti aktuální zástavbě vysoké 4,5–5,0 m. Proti vymezení ploch výroby a skladování se vlastník kulturní památky při pořizová-

1) Podle § 83 odst. 2 nového stavebního zákona může územní plán vymežit architektonicky nebo urbanisticky významné stavby.

2) Viz § 74 odst. 1, § 77 odst. 1, § 80 odst. 1 a § 85 odst. 1 písm. d) nového stavebního zákona.

3) Čl. 7 Mezinárodní charty o zachování a restaurování sídel, Benátky 1964, české znění viz např. Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví, Praha 2000.

4) Viz § 17 zákona o státní památkové péči.

5) Prostor pro správní uvážení krajského soudu byl významně omezen předchozím rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 100/2018-48 ze dne 9. 7. 2020, kterým Nejvyšší správní soud věc vrátil krajskému soudu k novému projednání.

6) Viz rozsudky Nejvyššího správního soudu č. j. 10 As 100/2018-48 ze dne 9. 7. 2020 a č. j. 1 As 317/2019-46 ze dne 7. 11. 2019.

ni změny územního plánu samozřejmě bránil podáním námítky.

Správní soud dovodil, že povinnost chránit kulturní památky je dána i obcím a pořizovatelům územních plánů, kteří jsou vázáni ustanovením § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči (jež se promítá do obecných požadavků dle § 18 odst. 1 stavebního zákona z roku 2006) v tom smyslu, že sice nemusejí nutně přijímat regulaci směřující k vyšší ochraně či ke zlepšení stavu kulturních památek na svém území, zároveň však nesmějí přijímat takovou regulaci, která z hlediska budoucího vývoje povede (být třeba k postupnému) snižování hodnoty kulturních památek či ke zhoršení jejich stavu. Hmotněprávní ustanovení stavebního zákona z roku 2006 v § 18 soud propojil s obecnou povinností v § 9 odst. 3 zákona o státní památkové péči, kdy všichni, i když nejsou vlastníky kulturních památek, jsou povinni si počínat tak, aby nezpůsobili nepříznivé změny stavu kulturních památek nebo jejich prostředí a neohrožovali zachování a vhodné společenské uplatnění kulturních památek. Dle závěru soudu by regulace výstavby územním plánem na plochách v blízkosti kulturní památky vedla ke zhoršení stavu kulturní památky, což shledal za nepřipustné. Závadu spatřoval v následujícím: „...nebude-li konkrétní záměr v územním řízení přesahovat výškový limit 10 metrů, pak z hlediska ochrany (zejm. estetické) hodnoty bezprostředně sousedící historické kulturní památky bude mít příslušný stavební úřad relativně málo prostředků, jak tuto ochranu reálně zabezpečit.“ Jisté je zajímavé a významné, že zhoršení stavu kulturní památky spatřoval soud v narušení zejména její estetické hodnoty. Orgán památkové péče se při hájení veřejného zájmu držel rozsahu předmětu ochrany podle zákona o státní památkové péči a ke změnám územního plánu a možnosti zástavby v okolí kulturní památky se nevyjadřoval. Obecně, a nikoliv jen k postupu dotčeného orgánu památkové péče, soud uvedl: „Nícméně skutečnost, že dotčený orgán žádné stanovisko neuplatní (pří-

padně uplatní stanovisko kladné), nijak nezbavuje pořizovatele odpovědnosti za zákonnost konečné podoby přijatého řešení. Jinými slovy: Skutečnost, že dotčený orgán nepovažoval určité řešení za rozporné se zákonem, nezakládá u tohoto řešení fikci jeho zákonnosti.“ Pořizovatel měl i přes nedostatečně vypracované stanovisko dotčeného orgánu památkové péče zvážit přijetí podmínek, které by regulovaly dané plochy tak, aby předešel či zamezil zhoršení stavu kulturní památky. Potřebné informace měl pořizovatel možnost získat jak ze známého faktu, že zámek je kulturní památkou, dále z podání vlastníka zámku, kde bylo ohrožení kulturně historické hodnoty zámku novou podobou územního plánu výslovně uvedeno, tak i z vyjádření Národního památkového ústavu, což je odborná organizace památkové péče, o jejíž odbornou pomoc se opírají orgány státní památkové péče. Samotné vyjádření Národního památkového ústavu a jeho doporučující závěry soud hodnotil „jako názor odborníka na oblast památkové péče, avšak v žádném případě jej nelze považovat za závaznou instrukci pro tvorbu územních plánů.“

Byť tedy v případě jiného sporu konstatoval Krajský soud v Plzni,⁷⁾ že český právní řád nezakotvuje veřejné subjektivní právo fyzické nebo právnické osoby vystoupit na ochranu cizí kulturní památky v rámci územního plánování, případ Kosovy Hory řešený Krajským soudem v Praze dokládá, že pořizovatel i obec, která územní plán schvaluje, jsou nesporně limitováni ve svém správním uvážení při regulaci výstavby v okolí kulturní památky.

Předmětem ochrany z hlediska zájmů státní památkové péče však nejsou jen individuální kulturní památky, ale předmětem ochrany jsou i území, která podle zákona o státní památkové péči mohou být vymezena jako památkové rezervace nebo památkové zóny.⁸⁾ Ve smyslu Úmluvy o ochraně architektonického dědictví pak jde zejména o architektonické soubory a místa, jak je zná čl. 1 zmíněné úmluvy. Článek 10 odst. 1 cit. úmluvy pak rovněž předpokládá, že každá strana se zavazuje přijmout integro-

vanou politiku konzervace, která stanovuje ochranu architektonického dědictví jako základní cíl plánování územního rozvoje měst a venkova a zajišťuje ohled na tento požadavek ve všech fázích jak přípravy plánů výstavby, tak procesu schvalování prací. Předmětem ochrany a zájmu tak nejsou jen individuální dochované budovy, ale předmětem zájmu by měla být hodnota urbánní struktury jako celku, včetně ploch, které dosud zastavěny nebyly.

Příkladem soudního sporu, který dopadá na tuto problematiku, je případ, který byl završen rozsudkem Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 145/2014-61 ze dne 15. 1. 2015. V tomto rozsudku bylo řešeno hned několik dílčích problémů. Prvním byla námítka stěžovatelů, že je používán pojem „genius loci“ a v důsledku použití tohoto neurčitěho pojmu měl být územní plán nepřezkoumatelný. S touto úvahou se však Nejvyšší správní soud neztotožnil, když uvedl, že ani skutečnost, že pravidla chování používají neurčité, odborné, či jinak na první pohled možná ne zcela jednoznačné nebo obsahově zřejmé pojmy, není důvodem, pro který by bylo možno dovodit jejich nezákonnost. Právní pravidla často obsahují takové pojmy a je zcela běžné, že jejich obsah a význam je určován výkladem za pomoci jejich obecného jazykového významu, významu přisuzovaného v odborných kruzích, jde-li o odborné pojmy, a s přihlídnutím ke kontextu užití daného pojmu a smyslu a účelu právní úpravy, v níž se objevuje. K označení genius loci soud v tomtéž rozsudku podotkl, že pojem genius loci je obecně užívaným označením specifické atmosféry či specifických, někdy jedinečných, podmínek určitého místa. Nejvyšší správní soud však v daném případě zejména odmítl tvrzené legitimní očekávání vlastníků pozemků ohledně možnosti využití těchto pozemků v souladu s jejich investičními záměry. V dané věci dle Nejvyššího správního soudu správní orgány pouze setrvaly na svých konstantních závěrech, které realizaci daných investičních záměrů vylučovaly, a tvrzení o legitimnosti očekávání nemá a ani v minulosti nemělo reálný podklad. Dle

7) Rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 59 A 5/2014-123 ze dne 19. 3. 2015.

8) Viz § 5 a § 6 zákona o státní památkové péči.

Nejvyššího správního soudu lze zásah vyvolaný územním plánováním vzhledem k zákonnému zakotvení územního plánování, včetně jeho cílů (srov. § 18 a § 19 stavebního zákona z roku 2006), nepochybně označit za legitimní a zákonem aprobovaný cíl. Ze stanovisek dotčených orgánů uplatněných během pořizování změny předchozího územního plánu je zřejmé, že o možnosti výstavby bylo již tehdy uvažováno pouze ve velmi omezené míře a předchozí územní plán ve znění této změny obsahoval podmínku umístění čtyř domů. Nejvyšší správní soud proto souhlasil s názorem krajského soudu, že úprava obsažená v novém územním plánu není ničím jiným než setrváním na těchto konstantních závěrech správních orgánů a že navrhovatelé tvrzené legitimní očekávání možnosti využívání pozemků v jejich vlastnictví v souladu s jejich investičními záměry nemá a ani v minulosti nemělo reálný podklad.

Nicméně ne vždy řešení vyžadované orgány státní památkové péče, popř. dohodnuté v rámci řešení rozporů, obstojí v rámci soudního přezkumu. V této souvislosti je nutné připomenout spor o podobu územního plánu obce Lednice, jenž byl řešen Ústavním soudem, který nálezem sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 5. 2020 vyhověl ústavní stížnosti obce Lednice a jejího zastupitelstva a zrušil rozsudky Nejvyššího správního soudu (č. j. 6 As 113/2018-55 ze dne 13. 12. 2018) a Městského soudu v Praze (č. j. 6 A 205/2015-77 ze dne 20. 3. 2018), neboť jimi bylo podle Ústavního soudu porušeno ústavně zaručené právo obce Lednice na samosprávu a její právo na soudní ochranu.

Podstatou sporu bylo, že obec Lednice se domáhala určení, že dohoda o řešení rozporu vzniklého po společném jednání o návrhu územního plánu obce Lednice uzavřená mezi Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem kultury v březnu roku 2015 je nezákonným zásahem.⁹⁾ Nejvyšší správní soud konstatoval, že z platné právní úpravy nelze dovodit, že by obec, jejíhož územního plánu se dohoda o řešení rozporu týká, měla

být stranou takové dohody, a ve shodě s Městským soudem v Praze dospěl k závěru, že skutečně došlo k zásahu do práva na samosprávu, nikoliv však nezákonnému. Zásah byl totiž podle Nejvyššího správního soudu s ohledem na význam Lednicko-valtického areálu zapsaného na Seznam světového dědictví UNESCO přiměřený a žaloba na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu byla proto zamítnuta. Důležitým aspektem sporu byla také otázka plošného zákazu umístit fotovoltaiické či solární termické panely na ohřev vody na střechách budov. Nejvyšší správní soud se zabýval rovněž tímto zákazem a konstatoval, že řešení navrhované obcí – možnost umístění solárních panelů tak, aby nebyly viditelné z veřejného prostranství – neposkytuje záruku, že panely nebudou vidět z volné krajiny. Proto se ztotožnil s názorem Ministerstva kultury, že vizuální dopad solárních panelů je s ohledem na odraz slunečního záření velmi obtížné předem odhadnout a plošný zákaz je tak v souladu s principem předběžné opatrnosti.

Obec (resp. zastupitelstvo obce) se poté obrátila na Ústavní soud a ve své ústavní stížnosti namítala, že došlo k porušení základního práva obce Lednice na samosprávu a na to, aby byla samostatně spravována zastupitelstvem. Dále kritizovala postup obou ministerstev spočívající v uzavření dohody, jíž se rozhodovalo o právech obce, ale bez její účasti. Dále obec považovala plošný zákaz solárních panelů za nepřiměřený zásah státní moci, protože podle ní mohlo být památkové ochrany dosaženo mírnějším způsobem.

Ústavní soud v nálezu sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 5. 2020 dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná, a konstatoval, že z napadených rozhodnutí správních soudů nelze dovodit, že by byl náležitě zvážěn význam základního práva obce na samosprávu v oblasti jejího územního rozvoje na straně jedné, a význam důvodů, proč by toto právo mělo být ve veřejném zájmu omezeno. Ústavní soud sice shledal využití dohodovacího řízení za

souladné s právem (srov. bod 47 nálezu), avšak zároveň uvedl, že obecné soudy pochybily při posuzování zákonnosti plošného zákazu solárních panelů na střechách jako zákazu plynoucího z napadené dohody.

Soud především konstatoval, že na základě dohody, kterou uzavřely ústřední správní úřady na základě § 136 odst. 6 správního řádu za účelem řešení rozporů mezi správním orgánem, který vede řízení (tj. obecním úřadem obce s rozšířenou působností při výkonu státní správy), a správním orgánem, který je dotčeným orgánem (tj. Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem kultury), nelze ukládat povinnosti přímo obci, neboť takový postup by byl v rozporu s čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod ve spojení s čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR (srov. bod 58 nálezu).

Podle Ústavního soudu je totiž „rozhodování o rozvoji spravovaného území základním právem obce a jde o výkon práva na územní samosprávu zaručeného v čl. 8, čl. 100 odst. 1, čl. 101 odst. 1 a čl. 104 odst. 2 ve spojení s čl. 101 odst. 4 Ústavy ČR,“ a dále uvedl, že „pokud se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu podle čl. 8 a čl. 100 odst. 1 Ústavy ČR (§ 133 odst. 6 věta druhá správního řádu), je třeba v pochybnostech posuzovat ve prospěch tohoto ústavně zaručeného práva, resp. ve prospěch tohoto základního práva.“ (Jde o uplatnění zásady favore libertatis.) Navíc plošný zákaz umístění solárních panelů, a to i těch umístěných na vnitřních (tj. z vnějšku nikoli pohledových) stranách střech pod takovým úhlem, že s výjimkou leteckého pohledu nejsou běžně vidět, je podle Ústavního soudu velmi silným zásahem do práva na rozvoj obce a následně i do práv vlastníků nemovitostí umístěných na tomto území. Podle soudu proto „nelze akceptovat ani závěr, že toto omezení je i přiměřené (v užším smyslu), opírá-li se tento závěr toliko o paušální zdůvodnění (...),“ že „dohoda neukládá žalobci něco činit, ani zcela strpět stávající stav, pouze mu ukládá zdržet se přijetí výrazných změn územního plánu“ a že „kro-

9) V tomto sporu bylo zásadní otázkou i to, jaké je postavení obce v rámci řešení rozporu a uzavírání dohody o řešení rozporu, a dále otázka, zda obec má aktivní žalobní legitimaci k napadení dohody o řešení rozporu před správním soudem. K této problematice viz zejména rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 222/2017-26 ze dne 26. 9. 2017.

ky, proti jejichž vyloučení nebo omezení žalobce brojí, jsou kroky nevratnými, které jsou způsobilé památkovou zónu trvale změnit“ (srov. bod 51 nálezu).

Plošný zákaz umístování solárních panelů na střechy budov za účelem ochrany památkové zóny nadto nemůže být podle Ústavního soudu zdůvodnitelný ani prostým odkazem na zásadu předběžné opatrnosti, neboť její uplatnění je na místě pouze v případě reálné hrozícího nebezpečí nevratného nebo závažného poškození právem chráněného zájmu. Ústavní soud má za to, že „zásah do samosprávy obce musí být činěn pouze a jen v těch případech, kdy jednání obce je v příkrém rozporu se zájmy, které zákon chrání, přičemž počinání obce v samostatné působnosti musí být s těmito zájmy v nepochybném rozporu.“ (Srov. nález sp. zn. III. ÚS 3817/17 ze dne 14. 5. 2019.) Takový rozpor však nebyl podle Ústavního soudu správními soudy prokázán (srov. bod 55 nálezu).

Tímto nálezem spor samozřejmě zdaleka neskončil a sporných bodů, které v dohodě o řešení rozporu spatřuje obec jako zásah do svého práva na územní samosprávu, je v této věci víc. Z věcného hlediska lze za velmi zásadní považovat názory Nejvyššího správního soudu na dvě otázky, kterými jsou propojení dvou dosud samostatných sídel a dále územní rozsah velkokapacitního záhytného parkoviště.

Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku č. j. 6 As 266/2020-55 ze dne 19. 1. 2021 obecně konstatoval, že „veřejný zájem na ochraně památkové zóny Lednicko-valtického areálu je nesporný a pouze pro obecně vymezené podmínky ochrany památkové zóny nelze tento veřejný zájem při kolizi s právy stěžovatelky zcela upozadit – což je to, čeho se stěžovatelka fakticky domáhá, neboť z jejího pohledu neobstojí jiné než původně navržené řešení. (...) Tato dohoda původní, mnohem přísnější požadavky Ministerstva kultury v mnoha ohledech zmírnila, což si stěžovatelka při své argumentaci ne vždy uvědomuje. Správní soudy ve svých předešlých rozhodnutích neoznačovaly dohodu za kompromis bezdůvodně. Přiměřenost dohody je totiž třeba posuzo-

vat nejen s ohledem na výsledek, jaký by byl akceptovatelný pro stěžovatelku, ale rovněž na původní požadavky Ministerstva kultury vtělené do závazného stanoviska, jež by pořizovatel územního plánu musel respektovat.“

V otázce spojení dvou dosud samostatných sídel odkazuje Nejvyšší správní soud na názor Městského soudu v Praze,¹⁰⁾ že sloučení obce Lednice a místní části Nejde by vedlo ke ztrátě identity obou sídel včetně panoramatických pohledů, přičemž zdůraznil, že podmínky stanovené žalovanými nevyloučily výstavbu v lokalitě úplně, pouze ji z legitimního důvodu omezily. S tímto závěrem Nejvyšší správní soud zcela souhlasí, zachování stavebního oddělení obce Lednice a její místní části Nejde označil již v rozsudku č. j. 6 As 113/2018-55 ze dne 13. 12. 2018 za legitimní cíl omezení práv obce jako stěžovatelky, což Ústavní soud nezpochybnil. Nejvyšší správní soud pak připomíná, že omezení (nikoli zákaz) výstavby nelze považovat za nepřiměřené. Oproti tomu alternativní řešení navrhované obcí v replice, aby byly v územním plánu stanoveny vhodné podmínky prostorového uspořádání a ochrany krajinného rázu (intenzita využití pozemků, výšková regulace zástavby), by dle Nejvyššího správního soudu nevedlo ke stejnému cíli jako to, k němuž žalovaní dospěli v rámci dohody o řešení rozporu. Vyžaduje-li ochrana památkové zóny, aby nedošlo ke stavebnímu propojení obce Lednice a její místní části Nejde, není důvod v územním plánu takovou situaci připouštět. Posuzování této otázky v konkrétních územních řízeních by s sebou navíc podle Nejvyššího správního soudu neslo riziko, že by situace v území nebyla zhodnocena komplexně. Stanovení konkrétních ploch, které lze zastavět tak, aby nedošlo k narušení stávajícího krajinného rázu, již v územním plánu shledal Nejvyšší správní soud jako vhodné a přiměřené řešení.

Obdobně jednoznačně se Nejvyšší správní soud vymezil i k otázce zamýšleného parkoviště. Nejvyšší správní soud již v rozsudku č. j. 6 As 113/2018-55 ze dne 13. 12. 2018 konstatoval, že obec

nenabízí alternativu přinášející menší zásah do svých práv, která by však zároveň vylučovala negativní vliv rozsáhlé zpevněné plochy na pohledovou osu zámek Lednice – Apollonův chrám, a nepovažovala za přemrštěné požadavky žalovaných na zmenšení původně navržené plochy zhruba na polovinu a snížení koeficientu jejího zastavění na 0,8 tak, aby mohla být pohledově rozčleněna vzrostlou zelení. Na tomto závěru setrval Nejvyšší správní soud i v rozsudku č. j. 6 As 266/2020-55 ze dne 19. 1. 2021, byť důvody, o něž svůj závěr dříve opřel, před Ústavním soudem v plném rozsahu neobstály.

Obec dle Nejvyššího správního soudu pominula skutečnost, že zásahem do pohledové osy (jejím rušením) nejsou jen objekty určité výšky, ale vše, co se promítne do obrazu (zorného pole) pozorovatele při pohledu v dané ose. Tedy jak samotná úprava plochy, tak i její „pokrytí“ parkujícími vozidly, a to přirozeně nejvíce právě v návštěvnických nejvýznamnějších časech. Naopak vzrostlá vegetace (stromy) požadovaná dohodou žalovaných jako doprovod parkoviště, ač výškově významnější, nemusí nutně představovat (na rozdíl od cizorodého prvku parkujících vozidel) významnější rušivý faktor v pohledové ose mezi dvěma stavebními objekty, které ji svým umístěním, resp. výškou, dostatečně přesahují.

Nejvyšší správní soud považoval za zřejmé, že parkoviště v poloviční výměře bude do pohledové osy zámek Lednice – Apollonův chrám zasahovat méně než parkoviště v původně plánovaném rozsahu. Zároveň představuje méně závažný zásah do práv obce než původní varianta dle stanoviska Ministerstva kultury („žádné parkoviště“). Proto Nejvyšší správní soud přisvědčil Městskému soudu v Praze, že v tomto bodě není dohoda o řešení rozporu nepřiměřeným zásahem do práva stěžovatelky na samosprávu.

Daný spor nebyl ukončen ani zmíněným rozsudkem Nejvyššího správního soudu, který věc zmíněným rozsudkem z procesních důvodů vrátil zpět Městskému soudu v Praze. Posledním rozsudkem

10) Rozsudek Městského soudu v Praze č. j. 6 A 205/2015-161 ze dne 17. 8. 2020.

v dané věci je rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 80/2021-35 ze dne 10. 6. 2021.^{11) 12)}

Nejen posledně uvedený soudní spor, ale i další judikatura Ústavního soudu¹³⁾ dokládá, jak zásadní záruky pro ochranu samostatné působnosti obcí v rámci územního plánování Ústavní soud obcím poskytuje (mj. že obec může územním plánem regulovat své území i s pomocí nekonvenčních právních prostředků, např. tzv. regulačními bublinami, jako specifickým regulatorním prvkem pro oblasti, které byly definovány jako zastavitelné, pokud tyto právní prostředky budou v souladu se stavebním zákonem). Míra těchto záruk se jako závaží v posledních letech evidentně přesunula z misky, kde leží veřejný zájem státu, na miskou vah, kde leží samostatná působnost obcí.

Tím se jistým obloukem dostáváme opět k aktuální podobě nového stavebního zákona, která stejně jako stavební zákon z roku 2006 předpokládá kombinaci samostatné a přenesené působnosti v rámci zadání, pořízení a schvalování územně plánovací dokumentace. Dalo by se očekávat, že po posílení záruk samostatné působnosti obcí v rámci územního plánování na základě judikatury Ústavního soudu bude při přípravě nového stavebního zákona patrná snaha po posílení postavení státu. Jistým překvapením však je, že v závěrečných měsících projednávání nového stavebního zákona jsme byli svědky zcela opačných, byť zatím neúspěšných, snah (ve formě pozměňovacích návrhů) o další, a ještě výraznější posílení postavení územních samospráv v rámci územního plánování.

Jeden z pozměňovacích návrhů¹⁴⁾ předpokládal, že výkon přenesené působnosti bude z procesu pořízení územně

plánovací dokumentace zcela vyloučen a že proces územního plánování bude celý v režimu samostatné působnosti obcí a krajů. Návrh byl v zásadě prezentován jako minimalistický s tím, že „jen“ přesouvá pořízení územně plánovací dokumentace obcí a krajů z přenesené působnosti do samostatné. Avšak tato na první pohled drobná změna představuje zásah, jehož dopady zatím nebyly v celé šíři posouzeny a které v konečném důsledku znamenají zásadní změnu optiky pro uplatňování ochrany veřejných zájmů v územním plánování a způsobu jejich vypořádání. Míra vázanosti právními předpisy v samostatné a přenesené působnosti je odlišná. V případě samostatné působnosti nelze spoléhat na regulaci podzákonnými předpisy a uplatnění principu nadřízenosti a podřízenosti. Padly by tedy postupy a regulace, které dnes nemusel samotný stavební zákon řešit. V rámci výkonu přenesené působnosti je pořizovatel vázán i prováděcími předpisy, usneseními vlády nebo i metodickým vedením v rámci hierarchie výkonu státní správy. Analýza toho, které otázky je třeba upravit s ohledem na přesun problematiky pořizování územně plánovací dokumentace obcí a krajů do samostatné působnosti, nebyla dosud provedena.

Ústavně garantovaný výkon samosprávy a relativně úzký prostor pro vstup státní moci do tohoto výkonu podle čl. 8 a 101 Ústavy České republiky s sebou nese řadu otázek, jak by bylo možné vůbec uplatňovat za veřejné zájmy ústavně obhajitelná omezení při pořizování územně plánovací dokumentace. Zde nejde o principy obhajitelné s oporou v zákonech, ale je třeba posoudit, zda změna této optiky nevyžaduje i vstup do úrovně ústavních předpisů, které s tímto rozsahem výkonu samosprávy nepočítaly a nepředpokládaly

tak i obdobnou míru garance ochrany jednotlivých veřejných zájmů.

Již v současné době poskytují výše zmíněné nálezy Ústavního soudu relativně vysokou míru ochrany zájmům samospráv a není jakkoli rozporována samostatná působnost obcí a krajů při schvalování územně plánovací dokumentace. Přesun pořizování územně plánovací dokumentace obcí nebo krajů do jejich výlučné pravomoci by tak mohl vést k naprosté nemožnosti prosazení veřejných zájmů významných z pozice státu. Po posílení záruk ze strany soudů byl v těsném závěsu předkládán pozměňovací návrh, který jako základní myšlenku předpokládal další významné posílení postavení územních samospráv, aniž by vysvětloval, proč je toto dosavadní posílení nedostatečné.

Ostatně ne nadarmo v této souvislosti zdůrazňuje ve svém rozsudku č. j. 4 As 118/2020-52 ze dne 22. 4. 2021 Nejvyšší správní soud, že dnes nelze činnost pořizovatele chápat jakožto pouhý „servisní nástroj“ samosprávy. Cílem pozměňovacího návrhu však bylo fundamentálně změnit systém rovnováhy nastavený dnes v rámci územního plánování. Byl by pak pořizovatel v tomto podřízeném postavení i nadále tím, kdo vůbec dostane příležitost věc vysvětlit zastupitelstvu a najít řešení v souladu s právem? Právě toto specifické postavení pořizovatele jako vykonavatele přenesené, a nikoli samostatné, působnosti zdůrazňuje v této souvislosti Nejvyšší správní soud. Tento rozsudek Nejvyššího správního soudu však zejména dokládá, jak intenzivně se soudy staví již dnes na stranu ochrany práva na samosprávu.

Samostatnou otázkou je pak řešení rozporů v tomto novém modelu pořizování územně plánovací dokumentace čistě

11) V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud konstatuje, že *podání stěžovatelky doručené městskému soudu dne 18. 2. 2021, stejně jako nyní posuzovaná kasační stížnost, kopíruje stěžovatelčinu argumentaci z řízení před Nejvyšším správním soudem sp. zn. 6 As 266/2020*. Cílem stěžovatelky tedy bylo patrně především vtáhnout do řízení ty námitky, které Nejvyšší správní soud v rozsudku č. j. 6 As 266/2020-55 označil za nepřipustné. Takový postup však není možný.

12) Dle webových stránek Nejvyššího správního soudu nebyla proti tomuto rozsudku podána ústavní stížnost. Zdroj: <http://www.nssoud.cz/main0Col.aspx?cls=JudikaturaSimpleSearch&pageSource=0&menu=188>, vyhledáno dne 14. 12. 2021.

13) Zejména nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3817/17 ze dne 14. 5. 2019, ve věci ústavní stížnosti ohledně územního plánu Města Pec pod Sněžkou ve formě tzv. regulačních bublin, která dle Ústavního soudu není sama o sobě v rozporu se stavebním zákonem, jelikož ten stanovuje, že mj. územní plánování sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje, určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků, přičemž se zastavitelné plochy vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území, nehledě již na samotný fakt toho, kde se území stěžovatele nachází (hledisko ochrany přírody a krajiny).

14) Pozměňovací návrh O.7. až O.34, zdroj: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=8&ct=1008&ct1=10>, vyhledáno dne 17. 11. 2021, který byl hlasován jako celek hlasováním č. 72 dne 26. 5. 2021. Pro tento návrh hlasovalo z přítomných 178 poslanců pro 80 poslanců a proti 13 poslanců. Návrh byl zamítnut. Zdroj: <https://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?g=76333&l=cz>, vyhledáno dne 17. 11. 2021.

v samostatné působnosti. To je problematika, která ostatně s ohledem na výše citovanou judikaturu patří k zásadní již dnes a kdy právě rozpor s územní samosprávou byl důvodem vzniku zmíněné judikatury.

Linie řešení rozporů se v důsledku přenesení pořizování územně plánovací dokumentace do samostatné působnosti fakticky rozděluje do dvou samostatných větví, které by se měly na určité úrovni střetnout. Řešení rozporů mezi dotčenými orgány pak může gradovat až rozhodnutím na vládní úrovni. Skutečnost, že rozpor s jedním a tím samým dotčeným orgánem může mít jak samospráva jako pořizovatel, tak jiný dotčený orgán, je tedy reálný. Obecně nelze navíc vyloučit, že důvodem tohoto rozporu nebude sledování téhož cíle, ale naopak cílů zcela opačných. Zatímco v linii rozporů dotčených orgánů máme situaci na první pohled popsanou, vypadá nám z této linie hlavní osoba, tj. pořizovatel, který není součástí struktury úřadů vykonávacích státní moc, ať již přímo nebo (jako je tomu dnes) v přenesené působnosti. Ve vztahu k pořizovateli se tak nabízí nerudovská otázka: „Kam s ním?“¹⁵⁾ Pochopitelně by mohla samospráva vyčkat na řešení sporu v rámci „státní větve“ řízení o rozporu. Bude to však stát čas a průběh řešení rozporu samospráva neovlivní. Tím se nelze vyvarovat toho, že výsledná podoba řešení rozporu nebude samosprávě vyhovovat a výše zmíněný soudní spor je jednoznačným dokladem, že nejde o obavu čistě teoretickou. Řešení rozporu mezi dotčenými orgány má dnes podobu veřejnoprávní smlouvy o řešení rozporu. Je však otázkou, co s touto smlouvou, v případě následného sporu s pořizovatelem v samostatné působnosti. Otevírala by se tato veřejnoprávní smlouva? Uzavírala by v případě předchozího řešení rozporu na úrovni vlády tato smlouva s vládou na jedné straně a s obcí nebo krajem, popř. pořizovatelem v samostatné působnosti,

na druhé straně? Bylo by třeba revokovat předchozí usnesení vlády o řešení rozporu mezi dotčenými orgány? Co by se dělo, pokud by rozpor s pořizovatelem v samostatné působnosti nebyl vyřešen smírně? Ostatně možným řešením by mohl být i obdobný spor, který byl popsán výše.¹⁶⁾ Zmíněný pozměňovací návrh ponechával tyto otázky bez odpovědi, až na jedinou výjimku.

Tou jedinou výjimkou byl návrh, že rozpor mezi dotčeným orgánem a územní samosprávou vyřeší autoritativně vláda. To sice jednoznačná odpověď na výše uvedené dotazy alespoň v jedné otázce je, nicméně autoři tohoto článku mají zásadní pochybnost o tomto zvoleném řešení. Vláda ani Nejvyšší stavební úřad nejsou nadřízenými orgány samosprávy a není zřejmé, proč by subjekt hájící vybraný okruh veřejných zájmů měl řešení rozporu předkládat vládě, formulovat východiska rozporu bez účasti samosprávy, navrhnout možná řešení opět bez účasti samosprávy a proč by měla být rozhodujícím orgánem vláda, která představuje svým způsobem vrcholný orgán dotčených orgánů, ale nikoli samospráv. Právě skutečnost, že vláda není nadřízeným orgánem samosprávy, který by mohl rozhodnout o řešení rozporu samosprávy se státní správou, vedl zákonodárce k tomu, že v ustanovení § 136 odst. 6 správního řádu výslovně konstatoval: „*Ustanovení tohoto odstavce se nepoužije na řešení rozporů s územními samosprávnými celky, jestliže se věc týká práva územního samosprávného celku na samosprávu.*“ Jak však opakovaně judikoval Ústavní soud, je právě územní plánování věcí, která se bytostně týká práva územního samosprávného celku na samosprávu. Šlo by tak o nepřímou novelu správního řádu, jejíž ústavní konformita je více než sporná a která velmi zásadním způsobem nabourává jednotu právního řádu v základních otázkách. I tento střep tak dokládá, že ani v tomto případě

navržené řešení nelze považovat za jednoznačnou odpověď.

Tento článek si s ohledem na své zaměření nečiní ambice podrobně rozebrat problematiku územního plánování čistě v samostatné působnosti obcí a krajů, ale považuje za vhodné podnit další odbornou diskusi a považuje za vhodné upozornit, že zmíněnému pozměňovacímu návrhu se již ve svém příspěvku podrobně věnoval Roman Vodný.¹⁷⁾ Bylo by však vhodné se odpoutat od zmíněného pozměňovacího návrhu a zahájit skutečně odbornou diskusi k tomuto problému, která zatím dle poznatků autorů tohoto článku zahájena v zásadě nebyla.¹⁸⁾ Zejména v souvislosti s postátněním stavební správy v rámci povolování staveb určitě znovu při avizovaném znovuošetření tématu stavebního zákona v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR zazní zajisté výzvy na zakotvení výlučné samostatné působnosti obcí a krajů v územním plánování a pak bychom se měli ptát, jaké dá tento systém zákonné záruky ochrany zájmů nejen státní památkové péče, ale obecně zájmům prosazovaným z pozice nadregionální či dokonce mezinárodní.

Použité zdroje:

- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, www.aspi.cz.
- Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, www.aspi.cz.
- Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy, publikovaná pod č. 73/2000 Sb. m. s., www.aspi.cz.
- Úmluva o ochraně archeologického dědictví Evropy (revidovaná), publikovaná pod č. 99/2000 Sb. m. s., www.aspi.cz.
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, www.aspi.cz.
- Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, www.aspi.cz.
- Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon, www.aspi.cz.
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 709/19 ze dne 12. 5. 2020, www.usoud.cz.

15) Řešení, které se po mnoha neúnosných variantách nakonec ukázalo jako vhodné v případě starého slamníku, nás zřejmě v případě staronového pořizovatele dále neposune. Starý slavník si vzala mlíkařka, která na Malé Straně s vozíkem stávala a starou slámu ráda brala pro podestláni ve svém chlévě. Nerudovská odpověď na slavnou otázku se tak po postavení pořizovatele v samostatné působnosti nejeví zrovna jako příhodná.

16) Předmětem soudního sporu byla dohoda o řešení rozporu z března 2015 a finální rozsudek Nejvyššího správního soudu padl v červnu 2021.

17) Roman Vodný. Návrh nového stavebního zákona prošel 3. čtením v Poslanecké sněmovně. In: Bulletin Stavební právo, 2/2021, str. 70–78.

18) Ministryně pro místní rozvoj Ing. Klára Dostálová ustavila Pracovní skupinu pro samostatnou působnost na úseku územního plánování a pod č. j. MMR-57223/2020 vydala dne 23. 10. 2020 jednací řád této pracovní skupiny. Tato pracovní skupina jednala dosud pouze jednou on-line dne 25. 11. 2020, šlo o úvodní jednání, jehož ambicí zjevně nebylo ani formulovat východiska budoucí úpravy. Další jednání avizované na leden 2021 již svoláno nebylo a nestalo se tak ani následně do chvíle, kdy byl finalizován tento článek.

Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 3817/17 ze dne 14. 5. 2019 (N 78/94 SbNU 73), www.usoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2021, č. j. 6 As 80/2021-35, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 4. 2021, č. j. 4 As 118/2020-52, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 1. 2021, č. j. 6 As 266/2020-55, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 7. 2020, č. j. 10 As 100/2018-48, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2019, č. j. 1 As 317/2019-46, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 12. 2018, č. j. 6 As 113/2018-55, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 8. 2017, č. j. 4 As 92/2017-37, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2017, č. j. 6 As 222/2017-26, www.nssoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2015, č. j. 1 As 145/2014-61, www.nssoud.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 28. 1. 2021, č. j. 51 A 66/2020-91, www.nssoud.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 11. 11. 2020, č. j. 65 A 5/2017-186, www.nssoud.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 17. 8. 2020, č. j. 6 A 205/2015-161, www.nssoud.cz.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 3. 2018, č. j. 6 A 205/2015-77, www.nssoud.cz.

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 3. 2015, č. j. 59 A 5/2014-123, www.nssoud.cz.

Mezinárodní dokumenty ICOMOS o ochraně kulturního dědictví, Praha 2000.

NERUDA, Jan. *Kam s ním?* www.cesky-jazyk.cz.

Pozměňovací a jiné návrhy k vládnímu návrhu stavebního zákona, sněmovní tisk č. 1008/10, www.psp.cz.

VODNÝ, Roman. Návrh nového stavebního zákona prošel 3. čtením v Poslanecké sněmovně. In: *Stavební právo. Bulletin*, 2/2021, str. 70–78, ISSN 1211-6386.

*JUDr. Martin Zídek
JUDr. et Mgr. Michal Tupý
Památková inspekce
Ministerstvo kultury*

*Mgr. Milan Kvasnička
Odbor legislativní a právní
Ministerstvo kultury*

ENGLISH ABSTRACT

Practice of the courts in cultural heritage protection as related to spatial planning and the new Building Act,
by Martin Zídek, Michal Tupý and Milan Kvasnička

Both the previous and the new Building Acts regulate cultural heritage protection in the context of spatial planning. This article discusses provisions on substantive law in cultural heritage protection and the position of bodies involved in preparation and approval of spatial planning documentation. As the principles of this protection do not differ very much in both acts, the existing practice of the courts can remain applicable, so confirming the public interest in cultural heritage protection. Selected examples deal with a few sub-problems: the first category concerns protection of cultural monument settings by tools of spatial planning even where there is no protective zone for a monument; the second category applies to territories protected by the Act on Heritage Care. This chapter discusses cases in which regulation was found to be proportionate as well as others in which a specific restriction was found by the Constitutional Court to be unconstitutional because of its across-the-board application. However, this practice of the courts is sustainable only if the previous arrangement of spatial planning is maintained in the new Building Act. This article also deals with an amendment to the Building Act that has not been approved but would mean fundamental change to the principles of spatial planning, albeit doubtful in various situations including enforcement of cultural heritage protection.